

ГАЗЕТА ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ІНВАЛІДІВ «УКРАЇНСЬКЕ ТОВАРИСТВО ГЛУХИХ»

НАШЕ ЖИТТЯ

<http://utog.org>

№ 11-12 (2548-2549) листопад-грудень 2023

**«ВІРИМО, ЩО УКРАЇНА
ВІДРОДИТЬСЯ
З ПОПЕЛУ»**

ІНТЕРВ'Ю З ХРИСТИНОЮ І ТАРАСОМ БАЛАМИ

ГАЗЕТА ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ІНВАЛІДІВ «УКРАЇНСЬКЕ ТОВАРИСТВО ГЛУХИХ»

НАШЕ ЖИТТЯ

<http://utog.org>

Комп'ютерний набір і верстка виконані відділом організаційної та видавничої роботи виконавчого апарату ЦП УТОГ
Реєстраційний № 753, серія KB, від 28 липня 1994 р.
Адреса редакції: 03150, м. Київ-150,
вул. Велика Васильківська, 74.

Редактор
Н. Каменська

Комп'ютерна
верстка та дизайн
П. Моргунов

№ 11–12 (2548-2549)
листопад-грудень 2023
Видається з 1967 року
Газета виходить раз на місяць

ourlife@ukr.net,
ourlife.utog@gmail.com
<https://utog.org>
<https://t.me/ourlifeinua>

Різдвяні та новорічні вітання президії Центрального правління ГО «УТОГ»!

Шановні члени Українського товариства глухих!

Ми з вами зараз живемо в дуже складний, доленосний час, коли все, що відбувається, відгукується болем у кожному небайдужому українському серці. Вже майже два роки повномасштабної війни ми перебуваємо у постійній напрузі, підтримуючи один одного і намагаючись, попри всі ці біди і негаразди, робити все, що від нас залежить, для того, щоб дати відсіч підступному ворогові.

І попри все, наше життя триває, знову наближаються різдвяні та новорічні свята, коли ми з надією дивимося у майбутнє і сподіваємося на краще. Ми тримаємося і продовжуємо воювати кожен на своєму місці: наші захисники — на фронті, а ми — в тилу. Внесок кожного важливий, де б ми зараз не були: в організації УТОГ, надаючи допомогу тим, хто її найбільше потребує; на підприємстві, виконуючи замовлення для фронту; в клубі, виготовляючи окопні свічки чи маскувальні сітки; вдома, збираючи чергову посылку з домашніми смаколиками для наших захисників; в школі чи садочку, навчаючи дітей і виховуючи їх у любові до України; за кордоном, надсилаючи кошти на підтримку ЗСУ і гуманітарну допомогу тим, хто залишився на Батьківщині...

Отже, перш за все треба зберігати спокій і продовжувати працювати. Важливо тримати стрій і допомагати один одному. Щира подяка всім, хто надає нам підтримку з-за кордону, хто подає руку допомоги в Україні, хто дружнім словом і жестом вселяє віру в краще.

Всім, хто в строю, — сил і стійкості, енергії та завзяття, мужності і натхнення, злагоди і миру!

Нехай Господь назавжди благословить нашу країну, береже наші мужні війська та всіх українців!

Нехай Новий 2024 рік стане кращим, аніж попередній, і виправдає всі наші очікування. І нехай наші бажання здійсняться, наші серця наповняться світлими надіями і всі наші добрі починання супроводжує успіх! Бажаємо здоров'я, достатку, любові, миру, добра та удачі!

Щасливого Різдва та щасливого Нового року!

Віримо, що Україна відродиться з попелу

Підготувала
Наталія КАЛИНИЧЕНКО

— До того, як Ви, Христіно і Тарасе, поєднали свої долі, як складалося ваше життя, де ви народилися, навчалися, як зустрілися?

Христіна: — Я і Тарас народилися в сім'ях чуючих батьків у Львові. Я — у сім'ї службовців: моя мама багато років працює логопедом-дефектологом, а батько — водієм міжнародних перевезень; а Тарас — у сім'ї науковців: його мама працювала в дослідному інституті (НДІ), а батько — викладачем радіотехнікуму.

Моя мама, розчарувавшись у лікарях, які нічим не могли мені допомогти у лікуванні глухоти, постійно і систематично зі мною займалась, навчила мене читати і писати, а також висловлювати думки за допомогою письма.

Є різниця у нашому з Тарасом подальшому навчанні: мої батьки не захотіли віддати мене в заклад для глухих, бо вважали, що жестова мова не дає повноцінно розвиватись і відправили мене до спеціальної школи для чуючих дітей з порушеннями мовлення, а батьки Тараса віддали його до Львівської школи для глухих дітей. Навчання Тараса в школі глухих прирівнювалося до масової, тільки предмети перекладалися жестовою мовою, але це не перешкодило йому вже після школи здобути вищу освіту.

Після закінчення спецшколи мене прийняли до коледжу декоративного та ужиткового мистецтва імені І. Труша, а Тараса — до технікуму радіоелектроніки та електронної техніки. Згодом, після закінчення коледжу, я вступила до Львівської Національної Академії мистецтв на відділення дизайну, а Тарас — у Львівську Політехніку на спеціальність «Кредит і фінанси». Отже, нам, глухим людям, ніщо не завадило здобути вищу освіту, хоча вступити було нелегко. При вступі в коледж викладачі дивувались, що я не чую і не маю спеціальної підготовки, а все ж хочу там навчатись. Мовляв, на їхню думку, для мене стати художником — це як без знання нот стати музикантом. Та я все ж таки вступила і після закінчення навчання отримала червоний диплом, а згодом без проблем, пройшовши співбесіду, перейшла на 5-й курс Академії.

Під час навчання в Академії почала працювати

у Будинку дитячої та юнацької творчості, а Тарас з дипломом не зміг знайти роботу і оформив себе як ФОП на ринку. Це були непрості часи, коли глухих не приймали на роботу ані в державному, ані в приватному секторі, бо всі роботодавці вимагали якісного спілкування з клієнтами.

Я закінчила Академію у 2003 році, але продовжувала відвідувати бібліотеку при ній. Завдяки цьому у 2006 році познайомилася з Тарасом, коли вийшла з бібліотеки до їдальні, щоб зустрітись з друзями, а Тарас працював на будівництві плиткарем і теж зайшов до їдальні Академії під час перерви. Почали спілкуватися. Цікаво, що він упізнав мене завдяки фото в газеті з моїм інтерв'ю.

Потім я з близькими друзями заснувала при храмі святого Архистратига Михаїла спільноту глухих «Слідами Ісуса» і запросила до неї Тараса. Я тоді робила різні картини-ікони з соломки і подарувала Тарасові образ Святого Миколая Чарнецького. І він запропонував стати його дружиною. ▶

Мені тоді було 30. Майже сім років до того просила в Бога доброго чоловіка. Весілля справили в мій день народження і в День учителя, 7 жовтня 2007 року. В українських строях, у старовинній капличці у Підгірцях брали ми шлюб з Тарасом. Монах Юліан вів церемонію жестовою мовою. Потім було святкування в ресторані у Львові, правда, без пісень і танців. Адже з того, що зветься музикою, ми з Тарасом чули тільки ударну вібрацію.

— У вас зараз велика родина, трійко дітей — це досить складно. Як вдається все встигати і займатися творчістю?

Христина: — Так, ми з чоловіком виховуємо трьох чуючих неповнолітніх дітей. А чи це складно? Якщо їх дуже любити, то не є складно, бо любов до дітей і самопожертва додають нам сили та бажання старатися для них все більше й більше.

Щоб встигнути все, стараємося правильно розподіляти час, щоб вистачало сили на щось інше, і узгоджувати всі наші плани. Виховання дітей — це справді важка і клопітка праця, але коли підтримуємо один одного, то можна подолати все.

Знаходимо час і для творчості. У плині життя ми не помічаємо, що час йде дуже швидко і діти виростають. Коли вони були маленькими, то старалися організувати їм свята: дні народження у таборах, розважальних і дитячих закладах з однокласниками, бо села і бабусь у нас не було. Я почала створювати великі витинанки завдяки дітям — на свята до їхніх днів народження.

Навчали дітей, як планувати активне й насичене життя. Першою чергою, навчили їх жестової мови, а розмовну мову їм дали садочок і школа. Малюки розуміли відразу, що мамі й татові треба показувати «на пальцях», а кричати нема сенсу. Також ми мали «нічну няню» — апарат, який на дитячий крик реагував світлом.

Коли діти ростуть, інвестуємо в їхній розвиток: водимо на додаткові заняття з англійської та німецької, навчаються вони в гімназії, де складна програма, а ще є плавання, орієнтування, навчання з ІТ-програмування, пласт. Все це потребує значних капіталовкладень в освітніх напрямках. Брали діти участь і в інклюзивному ательє «Lady Di atelier».

Найголовніше для нас з Тарасом — бачити дітей щирими, мудрими, щасливими, розвиненими, повноцінними, здоровими, а також з усміхненими та милими обличчями.

— Що саме ви прагнете передати своїм дочкам і синам?

Христина: — Своїм дітям прагнемо передати Божу мудрість та людяність. Як кожна мама, звісно, прагну передати знання, навички, християнські цінності, які сприятимуть у їхньому майбутті, додати любов до навчання, доброзичливість, вміння самому вирішувати проблеми і нести за них відповідальність, привчатися до порядку, поважати інших і любити Бога та Україну.

Оскільки мої діти народилися в сім'ї глухих, прагнула більше часу приділяти їхньому спілкуванню з глухими дітьми, зокрема на різних заходах, де збираються глухі, щоб глибше і вільно могли спілкуватися жестовою мовою. Адже вони всі троє між собою спілкуються словесною мовою, а жестову мову поступово забувають. Щоб тримати з нами зв'язок, вони відкрили в Телеграмі приватну сімейну групу, де можуть поділитись зі мною наболілим письмово, а не наживо жестовою мовою. Це мене засмучує, бо вже 85% часу діти проводять в колі чуючих дітей. Одне мені приємно, що коли приходжу до них в школу, вони радісно зустрічають мене і не соромляться, що мають глухих батьків, і люблять нас такими, які ми є. То вже є велике щастя і насамперед прагну, щоб кожна дитина залишилась Людиною.

— Христіно, Ви вже два роки працюєте у звичайній школі з чуючими дітьми. Це унікальний випадок серед глухих педагогів! Як Вам це вдається?

Христина: — У звичайній школі з інклюзією працюю 2 роки за контрактом, а до того багато років працювала у Будинку дитячої та юнацької творчості (БДЮТ). Прийшла молодого студенткою і стала вже досвідченим педагогом з 18-річним стажем. ▶

Це не є випадковістю. У мене мама майже 50 років працює в освіті, тому і пішла її слідами, а згодом до тої сфери приєднався і мій брат.

Працювати у Будинку школяра (зараз це БДЮТ) мені запропонував начальник відділу освіти Шевченківського району міста Львова. На свої уродини він отримав картину Божої Матері з соломки. Це його здивувало, бо бачив таку роботу вперше. Запитав у моєї мами, де взяла ту картину, і вона розповіла про мене. Тоді начальник запропонував мені викладати мистецтво, та я не розглядала цієї можливості, бо в той час була студенткою Академії. Та він був готовий оплатити послуги перекладача, бо в нього вже був схожий випадок — працював сліпий педагог зі своєю помічницею, робота якої оплачувалася.

Замість перекладача деякий час мені допомагала моя мама, а вже згодом я справлялась сама під час занять і самостійно складала плани уроків. Тепер шкодую, що не погодилася на пропозицію начальника взяти перекладача з оплатою, бо вже коли я вийшла з декрету — прийшла інша людина, у якої просити таку оплату стало нереально.

Мене тепер направляють працювати в різні школи, щоб проводити там майстер-класи, заходи, ярмарки, свята. Адже відбувається реформа освіти, все змінюється, до того ж додалися курси підвищення кваліфікації, семінари, лекції, на яких я гостро потребую послуги перекладача ЖМ.

Працювати з чуучими дітьми нелегко. По-перше, на початку навчання, коли діти тільки починають відвідувати заняття, біля мене є вчителі-помічники, які допомагають пояснити учням, які я їм підготувала завдання та які інструкції вони мають виконати. По-друге, якщо поруч помічників немає, то роздаю зразки і показую, що діти мають робити і як підготуватись до вирізання витинанок. Поступово учні вдосконалюють свої навички і звикають до мого голосу. Але є діти, які не розуміють мене або я їх, тоді пишемо на листочку або на дошці. Накопичилось так багато такої писанини, що аж рука починає боліти, бо крім писання на листочку, потрібно ще допомагати вирізати, коли діти втомлюються. Раніше було легше, бо працювала в одному місці, а з настанням реформи в освіті запрошують працювати на різних заходах, за різними напрямками, в інших школах, а тих вчителів, які працювали в БДЮТ, направляють працювати за контрактом у різні школи, зокрема й мене. Маю організувати живі зустрічі з різними класами, щоб діти могли ознайомитися з нашими роботами та приходили на заняття до нашої студії, бо ніяка реклама і паперові

запрошення вже не допомагають. Тому і важко працювати без допомоги перекладача ЖМ.

Я люблю свою роботу, але більшість часу вона проходить у тиші, а мені б хотілося спілкуватись з дітьми не тільки на занятті, а обговорювати різні проекти і просто розмовляти на різні теми, які їх найбільше турбують. Зараз добиваюсь надання мені, як глухій вчительці, послуг штатного працівника — перекладача ЖМ. Адже у масових школах з'являється інклюзія, що дає можливість дітям з обмеженими можливостями навчатися нарівні з чуучими дітьми. Для них надають помічників вчителя — асистентів. Тож подумала, чому не можна і мені, та подала заяву до різних державних установ: директору школи, Освітньому омбудсмену та до департаменту освіти. Процес триває вже 5 років, бо потребує ухвалення депутатами Верховної Ради внесення змін до Закону про освіту, адже такого штатного працівника як перекладач жестової мови нема зараз в освітніх документах.

— Тарас також вже давно працює в колективі серед чуучих людей. Що, на Вашу думку, сприяє успішній соціалізації глухих в такому середовищі?

Тарас: — Так, давно. Я народився в сім'ї, де батьки були викладачами і науковцями, що визначило моє зростання в чуучому середовищі. Згодом після закінчення школи вступив до технікуму радіоелектроніки, далі навчався у Львівській Політехніці.

Університетське життя було цікаве і різноманітне, і я був змушений комунікувати з чуучими людьми. Це вимагало великих зусиль для ефективного спілкування. Я віддавав перевагу читанню літератури з різних предметів та переписуванню конспектів у чуучих студентів, що сприяло моєму зростанню й розвитку.

Отримавши досвід університетського життя, я обрав для себе важливу місію — допомогти глухим у соціалізації та вивести їх на вищий рівень взаєморозуміння з чуучими, донести їм інформацію, забезпечуючи всі необхідні послуги та захист їхніх прав. Також змінити підхід до глухих, довести, що вони не інваліди, як понаписували лікарі. Моя основна мета — визнання жестової мови на офіційному та державному рівнях. Я борюсь за введення послуг перекладачів жестової мови у таких сферах, як міграція, ЦНАПи, МВС, медицина, юриспруденція, судова система, автошкола та багатьох інших. Прагну також, щоб перекладачі жестової мови отримували роботу на державному рівні — так само як вчителі та лікарі, оскільки вони

працюють на громадських засадах та в приватних структурах.

Додатково відкрив групу в соціальних мережах разом із перекладачами для надання інформації глухим та доступу їх до різноманітних ресурсів. У випадках, коли іншим учасникам не зрозуміло, ми проводимо чати і перекладаємо інформацію жестовою мовою для ефективного вирішення різних проблем.

— Вам обом притаманні активність і творчий підхід до життя, різні захоплення і хобі. Розкажіть детальніше про це.

Христина: — Моє давнє захоплення — це не лише витинанки, які з часом переросли в мою професійну діяльність, а й аплікації з соломки, що стали основою для моїх картин. На додаток до цього я займалася фотографією, ліпленням, мозаїчними та фресковими роботами зі смальти, виготовленням макетів з паперу, а також різноманітними формами з ДВП, використовуючи електропилу. Моїми захопленнями є також живопис, рисунок, графіка,

виготовлення картин з бісеру та інше.

Однак мені довелося обрати один напрям — витинанки. Це дуже трудомістка і витончена робота. Хоча папір, як матеріал, є дешевим, він недовговічний. Тому я перейшла на більш якісний матеріал — банер. Він міцніший, але через свою твердість вимагає багатьох зусиль під час вирізання. Незважаючи на це, я залишаюсь вірна витинанкам, над якими працюю вже понад 25 років. Це захоплення, якому я віддавала дні й ночі, придумуючи нові орнаменти, часто навіть забуваючи про їжу. Мої руки дуже стійкі й невтомні, оскільки ще в дитинстві мені доводилося працювати звичайним лезом для гоління, виробляючи складні узорі. Спочатку це були прості сніжинки, а з часом мої роботи стали складнішими. Наразі виготовлення однієї великої витинанки висотою до 2 м займає більше як місяць. Такі роботи нагадують білосніжні килими. Для них я використовую простий папір та олівець для нанесення рисунка. Однак мрію працювати з

тканинами або полотном-банером, створюючи витинанки для одягу із вишивкою та розписом.

І ще дуже люблю петриківський розпис. Витинанку в такому стилі, розміром 2 м на 70 см, яка складалася з чотирьох частин, я зробила до Міжнародного дня глухих, її експонували у вересні 2021 року в кінопалаці "LVIV FILM CENTER". Багато фотозон з витинанки було встановлено у різних закладах, у бібліотеці Шептицького, школі для глухих до свята Марії Покрови, банківському інституті, але через обставини, такі як коронавірус і війна, я змушена була зупинити цей процес. Мої витинанки отримали друге життя завдяки інклюзивному ательє «Lady Di atelier», де їх перетворили в шовкові хустини, пояси, резинки та листівки. Однак моя мрія — перенести витинанки на одяг — ще чекає здійснення. Єдине, що залишилося, це розпочати роботу над цими ідеями.

А у мого чоловіка, Тараса, теж є своє улюблене хобі — історія глухих, яку він збирає протягом багатьох років. Він створив перший історичний ролик про історію школи глухих і пізніше — ролик про «Надію», перше Галицьке товариство глухих, засноване у 1876 році у Львові. Інформацію він отримав з державного архіву та відновив цю історію разом із колегами й перекладачами, щоб не втратити цінності з історії глухих України. Раніше його хобі включало роботу в кіностудії «Каменярь» під керівництвом Мирослава Максимовича у Львівському будинку культури УТОГ. Ще він брав участь у клоунаді під талановитим керівництвом незабутньої Маргарити Матульської.

— Активна громадська позиція, участь у житті спільноти глухих, прагнення до знань про історію і культуру глухих, удосконалення української жестової мови — це теж теми, які Вас хвилюють. Так, Тарасе?

Тарас: — Життя у спільноті глухих — це моє дітище. Все життя живу цим. Сам глухий — і гордий, що глухий. Постійно брав активну участь у різних заходах в УТОГ, був багаторазовим делегатом під час виборів у Львівській обласній організації і ТО УТОГ.

На запрошення президента Польської організації глухих взяв участь у конференції з історії глухих Польщі, де розповідав про створення організації глухих в Україні, про наше життя, історію, культуру.

Раніше глухі часто збиралися в клубі, обговорювали різні проблеми, новини нашого життя, але з приходом коронавірусу все ускладнилось, бо глухі залишилися без доступу до інформації. Тоді я від-

крив групи у Фейсбуці, Телеграмі, навчив глухих, як правильно користуватись ними.

З повномасштабним вторгненням росії в Україну я приєднався до волонтерства для допомоги глухим біженцям, де працював разом з глухим програмістом та дизайнером сайту з Києва Анатолієм Кураловим та відомим львівським лідером серед глухих Михайлом Булатовим. До глухих волонтерів приєдналися і перекладачі — Олена Чернишова, Юрій Табака і Наталія Товчко. Ми організували допомогу біженцям з оформленням ночівлі, військових квитків та виїзду за кордон. Відкрив також окрему групу для допомоги біженцям з наданням інформації та звернень до них. Поступово чат за чатом перейшли на відеоролики. Все це почало розширюватись і замість живого спілкування глухі перейшли на віртуальне спілкування.

Згодом виникли і групи на тему української жестової мови. А далі вже офіційно створили групу «Експертна група з УЖМ», до участі в якій мене запросили за дорученням УТОГ. Несподівано, але приємно. Маємо завдання дерусифікувати УЖМ, прибравши радянські та російські жести, і відродити українську жестову мову серед глухих.

Ще співпрацюю волонтером у Благодійному міжнародному фонді «Чую серцем».

— У такий складний, доленосний для рідної України час наші спільні мрії пов'язані з прагненням до перемоги й мирного майбутнього. Яким ви його бачите?

Христина: — Важко передбачити, чим то все закінчиться... Знає тільки сам Господь Бог. Але прагнемо, щоб Україна перемогла і на мапі світу існувала наша держава. Стараємось донатити все для допомоги ЗСУ.

Мої роботи з витинанки «Україна в часи війни» вперше пішли з аукціону для допомоги хворим дітям зі Сходу, а на другий аукціон була витинанка з шовку й отримані за неї кошти пішли на придбання реанімобіля для лікування військових і дітей. А далі, 26 листопада 2023 року, в Палаці естетичного виховання учнівської молоді відбувся військовий ярмарок, де на аукціоні пішли з молотка використані снаряди з зображеннями витинанки «Тризуб», «Золоте поле», «Вишиванки» з двоколірного оракалу та з покриттям лаком, які ми виготовили разом з педагогами БДЮТ.

Як буде далі, передбачити неможливо, але вірю, що Україна відродиться з попелу. ■

Більше фотографій на останній обкладинці

IV пленум Центрального правління УТОГ: відзначено напрацювання і виклики складного часу

Інф. «НЖ».

На черговому IV пленумі Центрального правління УТОГ, який відбувся 29 листопада в дистанційному режимі — засобами відеозв'язку на платформі ZOOM, взяли участь: 28 з 30 членів Центрального правління УТОГ і 4 з 5 членів Центральної ревізійної комісії УТОГ, керівники структурних підрозділів Товариства і відділів виконавчого апарату ЦП УТОГ.

Голова УТОГ Ірина Чепчина надала слово почесним гостям — директорці Київського фахового коледжу прикладних наук Ганні Щуцькій та президентів Товариства глухих Республіки Молдова Руслану Лопатюку, з якими наше Товариство пов'язує тісна співпраця та спільні напрацювання. Голова УТОГ підкреслила, що на базі коледжу вже 65 років триває фахова підготовка осіб з порушеннями слуху, а цього року розпочато новий напрям — підготовку фахівців за спеціальністю «Перекладач жестової мови. Соціальний працівник». Особливо підкреслила вона і співпрацю з Товариством глухих Республіки Молдова, яке організувало оздоровлення груп працівників УТОГ на своїй базі відпочинку «Релакс». Ганна Щуцька і Руслан Лопатюк відзначили стійкість і наполегливість, з якою в УТОГ здійснюється робота з надання допомоги глухим українцям під час війни і побажали нових успіхів на цьому нелегкому шляху.

Хвилиною мовчання всі присутні на пленумі вшанували пам'ять Почесного члена УТОГ, колишнього директора Одеського ВП «Електрик» УТОГ Василя Чеботаря, який нещодавно пішов з життя.

Далі були затверджені порядок денний, склад робочих комісій і регламент роботи пленуму.

Згідно з порядком денним слово було надано заступникам голови УТОГ Тетяні Кривко, Сергію Котельянцю і Віктору Шевчуку, які доповіли за своїми напрямами роботи про результати діяльності Українського товариства глухих за IV квартал 2022 року та 9 місяців 2023 року. В їхніх доповідях відзначалося, що попри надзвичайно складні умови роботи, спричинені військовою агресією російської федерації проти України, більшості підприємств і організацій УТОГ вдається ціною значних зусиль виконувати доведені їм завдання як у соціальній, так і у виробничій сферах. Проте існує низка викликів, на яких потрібно зосередити особливу увагу.

Про проблеми, з якими доводиться наразі стикатися виробничникам УТОГ, говорили у своїх виступах при обговоренні доповідей на пленумі керівники підприємств, зокрема директорка Білоцерківського ВП «Весна» Людмила Тюхта, директор Полтавського ВП «Універсал» УТОГ Борис Акінін, директор Чернівецького УВП УТОГ Петро Фурчак, директор Кам'янського ПОГ «Парус-Метиз» УТОГ Олександр Суббота. Перш за все, вони наголошували на значних кадрових проблемах через від'їзд людей за кордон, необхідності продовження роботи з попередження прийняття необдуманих і шкідливих законодавчих ініціатив тощо.

Ігор Ревенко, який зараз очолює роботу Миколаївської та Херсонської обласних організацій УТОГ, проінформував про складну ситуацію з кадрами і пов'язаними з цим труднощами у проведенні роботи з членами УТОГ та про заходи, які вживаються для поліпшення надання допомоги глухим людям. ►

Підтримка — глухим з Херсонщини

Інформація Миколаївської облорганізації УТОГ

Через безпекову ситуацію не вдається надавати необхідні послуги в повному обсязі членам УТОГ, які мешкають на Херсонщині, але ми завжди шукаємо рішення.

Днями люди з порушеннями слуху їздили з Херсона до Миколаєва, щоб оформити необхідну допомогу від благодійників. Ця поїздка була організована за сприяння Херсонської обласної військової адміністрації.

З комунікацією та реєстрацією допомогли перекладачі жестової мови з Миколаєва. Жителів Херсонської області супроводжувала в.о. голови їхньої територіальної організації УТОГ Людмила Мальченко.

Особисто до Миколаєва з Херсона приїхали 56 осіб, а люди похилого віку та тяжкохворі передали свої документи — таким чином, послугу отримали до 70 осіб.

► Позитивно оцінив у своєму виступі діяльність керівних органів УТОГ у цей складний час голова Житомирської облорганізації УТОГ Валерій Дем'янчук.

Члени пленуму заслухали виступ голови Центральної ревізійної комісії УТОГ Світлани Вергелес, яка зосередила основну увагу на виявлених ЦРК недоліках у діяльності президії та виконавчого апарату ЦП УТОГ і пропозиціях щодо їх усунення.

Про роботу президії Центрального правління УТОГ за IV квартал 2022 року та 9 місяців 2023 року доповіла керівниця апарату голови ЦП УТОГ Світлана Віскушенко. Вона відзначила, що попри все робота здійснювалася згідно із затвердженим планом і відповідно до викликів нинішнього складного часу.

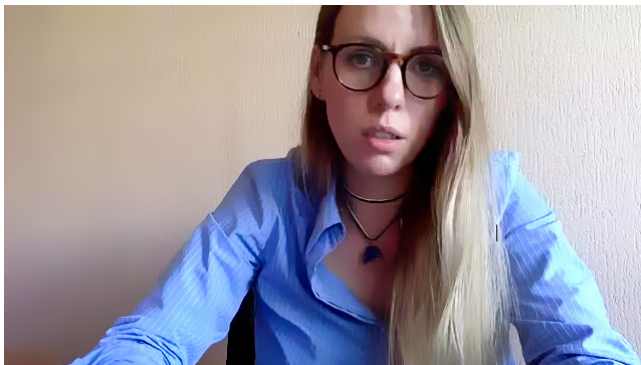
Ірина Чепчина у своїх виступах з питань про обрання заступників голови ЦП УТОГ і членів президії ЦП УТОГ на наступний період запропонувала залишити їх склад без змін. Члени пленуму одностайно підтримали цю пропозицію. Також вони схвалили заохочення членів Центральної ревізійної комісії УТОГ за проведену ними копітку роботи з перевірки діяльності президії та виконавчого апарату ЦП УТОГ за звітний період.

На цьому черговий IV пленум ЦП УТОГ завершив свою роботу. У прикінцевому слові висловлені побажання всім і надалі стійко долати труднощі й наполегливою спільною працею наближати час перемоги над ворогом.

На круглому столі «Глухий також є громадянином України»

22 вересня 2023 року 54 учасники взяли участь у круглому столі «Глухий також є громадянином України». За участі представників багатьох органів влади і дотичних структур, керівників і спеціалістів УТОГ, представників обласних організацій Товариства відбулося активне обговорення найважливіших проблем глухих в Україні

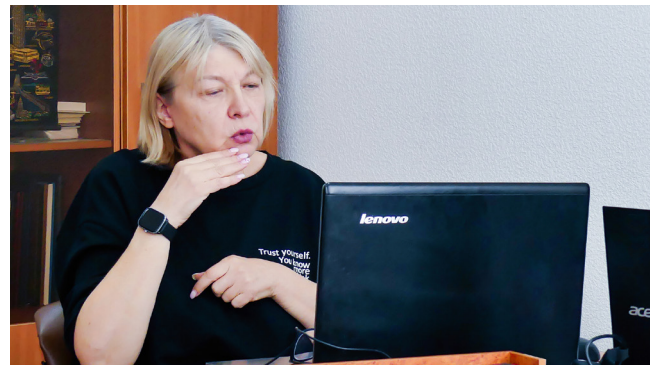
Закінчення. Початок у № 9-10 «НЖ»

Євгенія СМІРНОВА,

заступниця Міністра освіти і науки України:

«На даний момент Міністерство освіти і науки України збирає робочу групу з розробки концепції розвитку спеціальної освіти. Це надзвичайно важливе питання, тому що проблеми, які зараз маємо, вимагають переосмислення питань спеціальної освіти. Тут присутні наші колеги, серед яких є військові, які втратили зір і слух під час війни, від вибухів тощо, і зараз суспільство має реорганізувати освітній простір під потреби таких людей. Це використання шрифту Брайля, вивчення жестової мови тощо. Наше завдання організувати такий освітній простір не лише для дітей, а й для ветеранів, котрі мають повернутися до життя. Вони віддали найцінніше — своє здоров'я, і ми повинні зробити все, щоб вони мали гідне життя. Це має бути впроваджено на всіх рівнях. Ми розуміємо, що коли ми кажемо про безбар'єрність, то це не лише фізична, а й безбар'єрність в усьому. Світ змінюється, а кожна людина унікальна, тож ковід показав, війна показала, що освітній простір теж має змінюватися».

Наталія АДАМЮК,

начальниця відділу організаційної і видавничої роботи виконавчого апарату ЦП УТОГ, кандидат педагогічних наук:

«Буду казати коротко, скажімо так — тезисно, буду говорити факти.

Останнім часом у нас інклюзія, або як кажуть — інклюзивне навчання, набирає обертів — це факт, і зменшується увага до спеціальних шкіл — це теж факт. Доказом того, що так є, є скеровування батьків, коли глуха дитина має йти до школи, в масові школи. Це факт. ЛОР-лікарі так і говорять, і в ІРЦ також політика спрямовування на інклюзивне навчання. Відтак у нас зменшується кількість дітей в перших класах спеціальних шкіл. Чи це добре, чи ні — слухаємо далі.

У нас був експеримент, який проходив кілька років в Україні. Я візьму для прикладу Львівську школу № 95, де була велика група інклюзивних дітей. В результаті після закінчення школи ці діти все одно повернулися до спільноти глухих, але вони мали один мінус — у них не було визначення свого «Я»

(хто я?), вони не були пристосовані до існування у двох світах — світі чуючих і світі глухих. Їм було важко пристосуватися, але зрештою вони все-таки пристосувалися. Це я говорю про факт.

Про те, що у них розмита, нечітка ідентичність, мало хто говорить. Недавно, на днях у нас була проведена лекція фінського психолога. Він — глухий і він на власному прикладі розповів, що практично до 20 років у нього не було чіткої ідентифікації «хто я?». Він не був інтегрований у світ чуючих, але до світу глухих він дуже важко пристосовувався. Лише у 25 років він став щасливим, коли опанував жестову мову і реально побачив цікавий світ глухих, змінив своє життя.

Стосовно інклюзії візьму за приклад інші країни. У Канаді у свій час модною стала інклюзія, почали скорочувати чисельність шкіл глухих — теж ж саме, що почалося зараз у нас, в Україні. Висновок зробили, що це хибний шлях: в початковій школі мало дітей, але в старших класах спецшколи дітей дуже багато, бо діти почали усвідомлювати, що навчаються не в тій школі, що вони не хочуть навчатися в масовій школі, хочуть до іншої школи, хочуть бути зі своїми. Тому кількість дітей в спеціальних школах Канади збільшується саме в старших класах.

Це так в Канаді, тепер буду говорити за Францію. У Франції теж пішли шляхом поширення інклюзії. У результаті маємо ось що: як показала війна, коли частина наших дітей поїхала за кордон, у французьких інклюзивних школах збільшилася кількість глухих дітей і є тенденція до наближення до спеціальних шкіл. Тобто, як би ми не хотіли, інклюзивні глухі діти одні не будуть і до них будуть приєднуватися інші глухі діти і ми все одно повертаємося до спеціальних шкіл.

У Німеччині — ні, там зберегли спеціальні школи. У кожному місті є спеціальна школа. Діти приїжджають до школи шкільними автобусами. Там не роблять ніяких різких кроків. Вони розуміють, що спеціальна школа має бути.

Я хочу сказати, що є право вибору. Це право вибору має бути у батьків, які добре проінформовані про ситуацію, про можливості навчання. Повторюю: право вибору — у батьків, які добре проінформовані.

По-друге, повинно бути право вибору за дитиною, в яку школу їй іти. Якщо вона готова піти в інклюзію, це дуже добре. Якщо дитина готова до цього.

Третє: обов'язково треба враховувати можливості

дитини, її рівень, щоб вона не відрізнялася від дітей, які чують.

Щоб дитина навчалася в інклюзивній школі, обов'язково мають бути перекладачі, які точно будуть перекладати те, що говорить дитина і що говорить вчитель.

Що таке спеціальна освіта, спеціальна школа? Це не спрощеність якась, не адаптованість. Ні! Спеціальна школа така сама школа, як масова, загальноосвітня. Різниця лише у двох факторах. Спеціальна школа повинна бути жестомовною, бо жестова мова — це рідна мова глухих, через яку надається повноцінне навчання. Тут я скажу так (увага!): не спрощені знання давати, не адаптовані знання давати (мовляв, ви глухі — вам менше знань). Ні! Давати треба такі самі знання, як і в масовій школі, але (тут має враховуватися другий чинник) саме в спеціальній школі легко можна бачити, яка дитина легко може взяти з усього обсягу знань те, що вона може. Таким чином, сильні діти, які візьмуть усе, що дається в масовій школі, можуть вільно піти в масову школу. Вони не будуть відрізнятися від чуючих дітей.

Думаю, ви мене зрозуміли. Тому підручники мають бути по суті аналогічні. І ще: війна показала, що діти повинні володіти іноземною жестовою мовою. Це раз. По-друге, повинні володіти англійською мовою в письмовій формі. Не в усній, а саме в письмовій.

Вимоги до школи мають бути, але діти до спеціальної школи повинні бути готовими. Значить, навчання починається ще в садочках? Так. І все? Ні, навчання починається з самого народження глухих дітей. Мають бути умови для дитини. Не чекати, поки дитина виросте до трьох років і піде в садочок. Тому що ці три роки — найважливіші у житті кожної людини, глухих чи тих, яка чує».

Євгенія СМІРНОВА,

заступниця Міністра освіти і науки України:

«Мені видається, що головне — це має бути чіткий фокус, коли ми дивимося на дитину і на потреби цієї дитини, які вони є, тому що для успішності, про яку ви казали, ми не можемо вибрати або тільки інклюзивну освіту, або тільки спеціальну освіту. Обирати потрібно під конкретні потреби кожної дитини. Потрібно дивитися, що їм підходить: маємо забезпечити інклюзивне навчання з правильною організацією і комфортними умовами, а деяким дітям, які, наприклад, тотально не бачать, нам буде складно і навіть неможливо створити такі

умови в інклюзії, це можливо лише у спеціальній школі, тому що коли така дитина буде йти на перерву, там будуть інші діти й дуже важко убезпечити, щоб її не збили інші діти тощо. Тобто все йде від потреб конкретної дитини й виходячи з них обирається та чи інша форма навчання.

Також у спеціальній освіті варто передивитися програми, наприклад, коли вивчається рідна жестова мова і предмет «українська жестова мова» починається з 5 класу (можливо я помиляюся, тож нехай колеги поправлять), викликає обурення, чому настільки пізно.

Я хочу лагідно нас направити й зазначити, що формування політики, формування відносин починається з кожного з нас і від того, як ми спілкуємося, як ми кажемо. Наприклад, «діти з особливими освітніми потребами». Немає такого поняття. Давайте одразу не ставити якісь штампи і не створювати моменти, які можуть дитину обмежувати й ображати. Дуже прошу: давайте вживати правильні визначення, щоб не травмувати почуття інших.

Ви можете сформулювати питання, які є, і ми починаємо обговорення концепції розвитку спеціальної освіти, які вже назріли і які треба підсилити у багатьох моментах. Треба осмислення і я сподіваюся на плідну співпрацю. Не має бути лише одне або інше, бо наша держава, наше суспільство настільки різноманітне і ми маємо надати всі варіанти, виходячи з потреб дітей».

Тетяна КРИВКО,

перша заступниця голови ГО «УТОГ», модератор круглого столу:

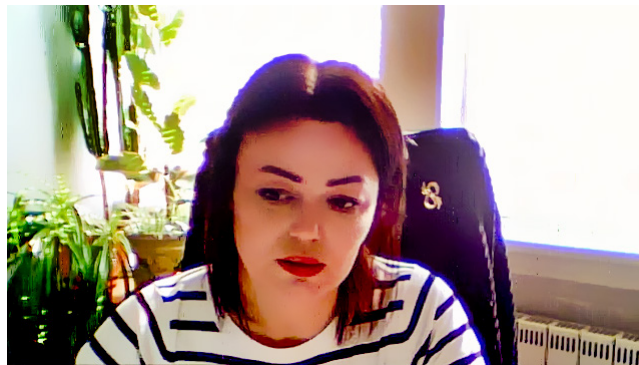
«Дякую, Євгеніє Ігорівно! Дуже добре і правильно Ви відзначили, що потрібно виходити від потреб дитини, але зауважу, що спеціальні школи є потрібні і необхідні, оскільки вони є соціальним середовищем, бо дитина не може бути одна, у неї повинні бути друзі, вона має спілкуватися і розвиватися і наше Українське товариство глухих буде продовжувати захищати спеціальну освіту, бо це є необхідним, потрібним. Дякую, що Ви нас підтримуєте».

Євгенія СМІРНОВА,

заступниця Міністра освіти і науки України:

«Освіта має бути різною. Вона не може бути направленою лише в один бік. Нам потрібно зберегти різноманітність і де можливо — покращити, посилити. У нас є неймовірні спеціальні школи, це

наша гордість. Я обожаю Віру Ремажевську з «Левенятко». У нас є дуже фантастичні приклади, котрі треба підсилювати, показувати, хто не може — дотягувати. Це абсолютно нормально. Я сьогодні можу сказати, що ми націлені на різноманітність і за найкращі можливості».

Олена МЕЛЬНИК,

начальниця Управління надання послуг роботодавцям та реалізації активних програм зайнятості Департаменту реалізації політики зайнятості:

«Дякую за можливість взяти участь у заході з обговорення питань, які мають важливе значення в безбар'єрності, доступності послуг, які надаються всіма державними інституціями для всіх людей, які мають особливі потреби. Людина, яка має певні бар'єри, відчуває себе досить складно, але чим більше ми будемо підіймати такі питання, тим більше буде взаєморозуміння, будуть емпатично сприймати проблеми інших людей з урахуванням своїх можливостей і, як кажуть, будуть мати плюс в карму за ту допомогу, яку надано тим, хто її потребує.

Щодо наших служб зайнятості хочу сказати, що до нас звертаються різні люди, здебільшого ті, які потребують роботи, що надається їм з урахуванням характеристик, професійних якостей. Ми не розподіляємо за специфікою, а надаємо допомогу всім людям, які хочуть і мають бажання працювати, шукаємо можливості забезпечити переклад жестовою мовою або залучаємо сторонніх людей, які можуть надати допомогу в комунікації таким людям. В той же час, ми розуміємо, що необхідно забезпечити комунікацію, розробляємо мобільний застосунок для наших клієнтів, що дає можливість користуватися послугами за допомогою відеозв'язку. На нашому сайті є можливість отримувати інформацію через відео, в Телеграмі, Вайбері, в інших соціальних мережах розмішуємо нашу інформацію, щоб люди могли користуватися нашими послугами.

Також беремо участь у різних заходах, де інформуємо про надання нашими службами відповідних послуг.

Водночас хочу зазначити, що питання працевлаштування людей з обмеженими можливостями, надання їм роботи на теперішній час стоїть надзвичайно гостро.

Хочу звернути вашу увагу і надати інформацію, що недавно, у кінці серпня, Уряд запровадив постанову про забезпечення роботою осіб з інвалідністю I і II групи й облаштування робочого місця, залежно від потреб і медичних висновків цієї категорії працівників. Держава буде компенсувати витрати на облаштування таких робочих місць необхідними пристосуваннями. Сума може бути велика, але вона досить обмежена: для осіб I групи — максимум 15 мінімальних зарплат, а для II групи — 10 мінімальних зарплат. Перелік таких застосувань необмежений, зазначений цією постановою, тому ми інформуємо про це і сподіваємося на зростання зацікавленості роботодавців у облаштуванні таких робочих місць.

У плані навчання ми готові долучитися до таких заходів, щоб дізнатися у колег про розв'язання соціальних питань, хочеться побажати продовження та успіхів у тих справах, над якими ми працюємо для надання допомоги людям».

Наталія КАМЕНСЬКА,

президентка Об'єднання нечуючих педагогів:

«Я хотіла б повернутися до розгляду проблем освіти й висвітлити ще одну проблему, яка дуже хвилює членів Об'єднання нечуючих педагогів. Можливо, для декого з учасників круглого столу буде новим дізнатися, що кількість педагогів з порушеннями слуху збільшується з кожним роком. Вони працюють здебільшого в закладах спеціальної освіти, є випадки, коли люди працюють у закладах професійної освіти для глухих, а також поодинокі випадки, коли працюють у масових школах, щоправда, там вони

працюють не вчителями-предметниками, а здебільшого керівниками гуртків і творчих колективів. Але кількість таких людей збільшується і у них є потреба у професійному зростанні. Чи забезпечені вони умовами для такого зростання? На жаль, ні.

Після закінчення педагогічного вишу вони отримують диплом за своєю спеціальністю і приходять до школи, з часом виникає потреба атестуватися. Атестація передбачає відвідування лекцій, семінарів тощо. Як може глухий педагог у складі інших педагогів, які мають слух, отримати необхідну інформацію? Це дуже складно. Є, звичайно, допомога від чуючих колег, які володіють жестовою мовою і можуть допомогти під час цих лекцій сприймати інформацію. Є викладачі інститутів післядипломної освіти, які дають записи свого курсу лекцій. За це велика подяка, але треба продумати, як забезпечити доступність у навчанні не лише дітям з порушеннями слуху, а й глухим педагогам — от що головне, тому що від цього залежить їх професійне вдосконалення, їхня зарплата зрештою, їхнє задоволення життям і професійним зростанням.

Ми дуже вдячні колективу Хмельницької спецшколи № 33, яку очолює глуха директорка Галина Миколаївна Воробель, яка домовилася зі своїм інститутом післядипломної педагогічної освіти і проводить на базі школи спеціальні курси за фаховими напрямками. Ми провели двічі такі курси, зокрема для викладачів жестової мови — зрозуміло, що серед глухих педагогів більшість викладають жестову мову, бо вони є її носіями і мають повне право її викладати. Є ще інші напрями роботи: це викладачі фізкультури, праці, образотворчого мистецтва, є також вихователі. Всі вони потребують професійного зростання. Ця проблема має бути вирішена централізовано, на рівні Міністерства освіти.

Щоправда, ми отримали певну підтримку Міністерства, коли воно дозволило Хмельницькому інституту післядипломної освіти займатися організацією курсів на базі Хмельницької спецшколи, направило листи департаментам освіти стосовно тих шкіл, де працюють глухі педагоги, які потребують підвищення кваліфікації. Але цього недостатньо, треба думати на перспективу, тому я дуже прошу звернути увагу на цю проблему. Можливо, що не лише глухі педагоги, а й глухі представники інших професій потребують такого професійного навчання і вдосконалення».

Сергій ГОРБАЧОВ,

Освітній омбудсмен України:

«Я уважно послухав. Це дійсно проблема, яка варта окремої уваги, бо я бачу, що треба допомагати і колегам, і допомагати також дітям. Така робота має бути системною. Саме тут я готовий далі діяти, підтримувати такі ініціативи, брати участь у робочих групах, аналізувати і давати свої експертні висновки на правах експерта.

Я вам дуже вдячний за цю цікаву зустріч, за те, що ви показали мені трохи інший бік цих проблем. Я вражений виступами представників Нацбанку, Міністерства внутрішніх справ і для мене стало новиною, яка робота ведеться у цих напрямках представниками інших відомств і державних органів. Тому щиро вам дякую і будемо долучатися далі».

Світлана КУЛЬБІДА,

завідувачка відділу української жестової мови Інституту спеціальної педагогіки та психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України:

«Щиро рада вітати вас з Міжнародним тижнем глухих і напередодні Міжнародного дня жестових мов. Зичу всім здоров'я, успіхів у подальшій нашій співпраці і спільних наших напрацювань.

Я представляю відділ української жестової мови, який з 2006 року розпочав свою роботу з ініціативи Українського товариства глухих і Національної академії педагогічних наук і сьогодні продовжує працювати, незважаючи на жодні перешкоди, кризи і фінансові обмеження.

Справа в тому, що з 2006 року і до сьогодні напрацьовано надзвичайно великий і дуже важливий матеріал, зокрема на концептуальному рівні, який дозволяє вирішувати багато проблем. Перш за все це Концепція жестової мови в Україні 2009 року, Концепція білінгвального навчання здобувачів з порушеннями слуху, які здобувають освіту в Україні, 2012 року і нова Концепція білінгвально-біомодального навчання, запропонована нашими колегами 2021 року, і минулого року — нова Концепція доступного комунікативного освітнього середовища, яка розглядає різноманітні потреби, бар'єри осіб з порушеннями слуху різних категорій. Я думаю, що цей арсенал концептуальних положень є достатньою основою для того, щоб ми могли рухатися на рівні з європейськими стандартами у розбудові безбар'єрності й освітнього середовища.

Сьогодні відділ української жестової мови здійснив масштабне дослідження по тому, яким чином розробляється жести двоюмовність в українських освітніх закладах. І ми можемо сказати, що в жодному типі навчальних закладів, де здійснюється інклюзивне навчання, українська жести мови не розглядається як предмет вивчення, не вивчається нашими дітьми з порушеннями слуху і там немає жодного викладача чи вчителя з числа жестомовних носіїв. Це надзвичайно велика проблема. У зв'язку з цим напрацювання Концепції інклюзивного навчання на період до 2030 року, на мій погляд, не може бути підтриманим, з нашої точки зору, як таке, що буде розглядати стратегію спеціальної освіти як окремих документ. Я вважаю, що це порушення, безпосереднє порушення прав, ініціатив наших глухих здобувачів освіти, всіх дітей зі зниженим слухом, їхніх батьків.

І так далі, тому що система освіти — це єдиний механізм, де ми можемо давати право вибору батькам, де ми можемо давати право вибору їхнім дітям з точки зору обрання їхнього освітнього маршруту і реалізації повною мірою їхніх потреб і максимальним чином знищення бар'єрів, які існують в освітньому розвитку. Починаючи, як правильно зазначила пані Наталія Адамюк, з організації повноцінної комунікації, у зв'язку з тим, що в інклюзивному навчанні жести двоюмовність не розглядається. Ми цей процес дослідили у нашій системі спеціального навчання, тобто у тих 33 наших закладах для глухих осіб, в школах, в яких навчаються наші глухі діти, і 12 закладах для дітей зі зниженим слухом. Якщо ми подивимося на статистику 2022–2023 року навчання, на період травня місяця, то ми можемо зазначити,

що в них навчалася ледь більше 50 000 здобувачів освіти від 1 до 12 класу. Але, розглядаючи цю картину статистичних даних, ми можемо чітко розказати про інші характеристики: наприклад, про середовище, де виховувалася дитина — здобувач освіти на рівень першого класу. Це, як правило, більшою мірою нечуючі діти чуючих батьків. Менше ніж чотири відсотки у нас дітей, які приходять з середовища глухих батьків, тобто знаючи жестову мову, і цю картину домінування ми можемо чітко схарактеризувати: що зі знанням жестової мови приходять навчатися до спеціальної школи у нас менше як 4% нечуючих дітей, тобто переважно приходять діти з важливим таким чинником, який називається в зарубіжній літературі «мовна депривація».

Ми маємо мовну депривацію не лише зі словесної мови, яку діти не опановують в середовищі чуючих батьків, а ми маємо і мовну депривацію цих же дітей, які не знають жестової мови або користуються придуманими жестами жестової мови. І тому у першому класі ми маємо картину, коли наші вчителі спеціальних шкіл зустрічаються з проблемою, як навчати таку дитину і жестовій мові, і словесній мові, на яких засадах вибудувати своє навчання. Чи це двомовний підхід: перша мова українська, а друга жестова, чи це перша мова — українська жестова, а друга словесна? І

ви додайте до цього, що мова навчання в нашій спеціальній школі є суто українська словесна мова. Як правильно зазначила пані Наталя Каменська, у нас надзвичайно велика проблема із підготовкою вчителів спеціальних шкіл, які б на достатньому і високому рівні користувалися українською жестовою мовою. У нас ця підготовка є вкрай на низькому рівні: наші вчителі якщо і володіють жестовою мовою, то в кращому випадку це кальковане жестове мовлення, і ніхто той рівень — достатній, низький чи високий — у них не перевіряє. Тому якість навчання залежить від того, на якому рівні володіють нею і вчителі-предметники.

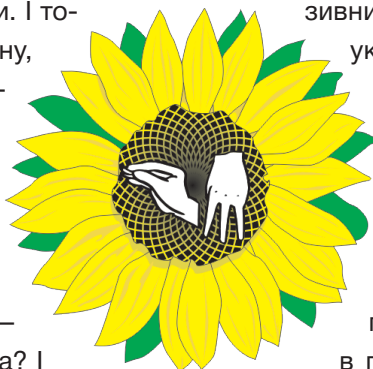
Надзвичайно болюча проблема — це вчителі з української жестової мови. На сьогодні у спеціальних школах для забезпечення викладання предмета «Українська жестова мова» ми маємо лише 10 осіб з числа жестомовних, які викладають цей предмет. Інші, як правильно зазначили, жестомовні особи викладають різноманітні предмети, але не українську жестову мову.

Відтак понад 90% чуючих вчителів викладають українську жестову мову і лише 50% з них є з сімей глухих батьків, тому ми можемо припускати, що вони володіють на достатньому, а можливо й на високому рівні жестовою мовою. Але при опитуванні таких вчителів з'ясувалися зовсім інші факти: з'ясувалося, що викладати вони хочуть лише калькованим жестовим мовленням, що суперечить жестомовній двомовній освіті, тобто жестомовній двомовній педагогіці, яка спонукає до того, щоб максимальним чином розвивати дитину на уроках української жестової мови. Ось такий дисбаланс у навчанні предмета «українська жестова мова» і викладанні з використанням української жестової мови ми маємо у наших закладах спеціальної освіти.

Шановна заступниця міністра запитувала про вивчення української жестової мови як предмета. Хочу наголосити, що на сьогодні українська жестова мова не вивчається у дошкільних закладах освіти компенсуючого типу, в будь-яких інклюзивних закладах у нас відсутня програма з української жестової мови. На сьогоднішній день у нас є лише одна програма, де українській жестовій мові виділене невеличке речення, що вона може використовуватися як допоміжний засіб спілкування, а не навчання, тому це надзвичайно велика проблема. Українська жестова мова в початковій школі вивчається на рівні

двох годин для глухих дітей і є одна година для дітей зі зниженням слуху. Чи може це забезпечувати повноцінне навчання української жестової мови як предмета на рівні з українською словесною мовою, де все-таки ми маємо 4 години на тиждень? Як правило, Міністерство освіти нам давало відповіді про те, що ми не можемо забрати години з гуманітарних дисциплін, оскільки їх самих не вистачає, щоб повноцінно опанувати ті чи інші предмети. Проблема залишається великою: у середній школі ми маємо ту саму проблему із вивченням — дві години для глухих дітей і одна година для дітей зі зниженим слухом, але у старших школах до цього часу адміністрації спеціальних шкіл на свій розсуд можуть ставити вивчення української жестової мови на факультатив, а не в інваріантну складову.

Надзвичайно велика проблема залишається із розробкою програмного забезпечення для предмета «Українська жестова мова». Ви знаєте, не стоїть черга із жестомовних фахівців педагогічного і психологічного профілю, які здобули свого часу освіту і

викладають у спеціальних закладах, з тим, щоб стати авторами відповідних програм. Я вже третій рік б'юся як риба об лід, щоб створити творчі колективи і для дошкільних закладів у створенні програми, і для оновлення програм шкіл і приведення їх у відповідність до положень нової української школи, державних стандартів початкової освіти, середньої освіти з тим, щоб ми мали такі програми. І завдячуючи колективам двох шкіл — Хмельницької школи № 33 під егідою шановної Галини Миколаївни Воробель та Криворізької школи «Сузір'я», яку на той час очолював шановний Анатолій Олександрович Коломоєць, нам вдалося створити невеличкий колектив з числа жестомовних носіїв, які б розробляли модельні програми в умовах воєнного часу. І ми на сьогоднішній день маємо модельні програми для 5-6 класу середніх шкіл і продовжується розробка програм для 7-10 класу. Повірте, ця робота надзвичайно важка й трудомістка, зважаючи і на наші повітряні тривоги, і на те, що вчителі працюють в умовах дистанційного навчання, і на те, які вимоги висуваються до нових модельних програм. Залишається під великим питанням розробка програм з української жестової мови для старших класів, для дошкільних закладів, як ми вже сказали, і для закладів професійно-технічного навчання, а про вищі навчальні заклади я взагалі мовчу, бо жоден заклад вищої освіти не вивчає і не розглядає розробку таких програм з української жестової мови, яка була б здійснена саме жестомовними носіями з числа фахових співробітників — це що стосується програм.

Велике питання сьогодні підіймалося стосовно батьків, які не бажають знати українську жестову мову. Мені не здається, що ключ у цьому питанні стоїть в тому, що спеціальні заклади освіти на своєму рівні вирішують ці питання, хоча варто наголосити на тому, що цим мають займатися державні інституції і перш за все громадські організації, в яких достатня кількість жестомовних фахівців і перекладачів української жестової мови. Хто як не ви має забезпечувати ці зразкові моделі жестомовних носіїв? Хто як не ви має передавати досвід української жестової мови і розповідати особливості опанування цією мовою маленькими дітьми в умовах родинного середовища і хто як не ви має надавати зразки жестового мовлення у рецептивній експресивній діяльності поряд з чуючими фахівцями? Можливо, таким чином ми зможемо зрушити питання, коли наші чуючі батьки не будуть послуговуватися послуга-

ми лише медичних центрів і одного слухомовного підходу, а будуть використовувати наш досвід візуального сприймання, накопичення візуально-рухового досвіду саме в процесі опанування української жестової мови.

Ще одне питання, на якому я б хотіла зупинитися, це досвід дистанційного навчання і умови, в яких наші спеціальні школи для дітей глухих і зі зниженим слухом в умовах воєнного часу переходять на цю роботу. Ви знаєте, є надзвичайно великі особливості такого досвіду і саме українська жестова мова і рівень володіння нею нашими вчителями дозволяє ефективно здійснювати це дистанційне навчання. Але мова про тих учителів, які використовують саме українську жестову мову, бо у тих учителів, які не користуються жестовою мовою, є надзвичайно великі проблеми у донесенні інформації, в організації режиму використання мовного ресурсу, який потрібний дитині глухій і зі зниженим слухом. І саме різноманіття цих підходів, використання методів і прийомів забезпечують не лише інформаційний доступ, а й умови ефективного навчання, тому що якщо казати, що ми розробляємо щось єдине, то ми не можемо цього сказати. Саме досвід нашого семінару, проведеного у травні минулого року, підтвердив, що різноманіття методів і прийомів забезпечує наш навчальний процес ефективними методиками і, як правило, я бачу цей пошук ефективності до цього часу і він буде розроблятися ще дуже довго й довго.

Ще одне питання, на якому я хочу зупинитися — на сайті Міністерства освіти з'явилися інформаційні матеріали, де без участі жестомовних осіб — співробітників відділу української жестової мови — розробляються навчальні предмети, наприклад, при вивченні української мови, математики та інших — як ресурс, яким би могли користуватися вчителі спеціальних шкіл. Як правило, вчителі спеціальних шкіл лише розглядають такі матеріали, але, на жаль, не використовують їх у навчальному процесі. В чому ж проблема? Проблема в тому, що використовується кальковане жестове мовлення без врахування особливостей візуального сприймання як глухих учнів, так і зі зниженим слухом, без врахування цих специфічних особливостей. Мені здається, що вирішення цього питання має бути узгоджено як із Центральним правлінням Українського товариства глухих, так із кваліфікованими спеціалістами з числа жестомовних осіб, які мають сказати, на які особливості звертати увагу і яким чином дитина опанує

інформацію, для того, щоб вона не просто пройшла повз очі, а залишилася і використовувалася як доступний ресурс в її пізнанні і розвитку.

На чому я не зупинилася? Я не зупинилася, шановні колеги, на тому, що кваліфіковані жестомовні фахівці особливо необхідні і для поповнення ресурсних можливостей, тобто заповнення посад відділу української жестової мови. Ми надзвичайно відкриті до такої співпраці, для того, щоб Центральне правління Українського товариства глухих і Об'єднання нечуючих педагогів розглянуло можливість забезпечити посади, наукові посади відповідними фахівцями з числа жестомовних знавців української жестової мови. Мені здається, що саме така співпраця у науковому дискурсі забезпечить не лише підготовку наукових кадрів (так, як ми здійснювали це у минулі роки), а й забезпечить достатній гарний ресурс для того, щоб наші школи користувалися і ефективними програмами, і розробками, і візуальними матеріалами, де б наші спеціальні школи, а потім і інклюзивні школи в умовах безбар'єрності могли б нам подякувати за це.

Щиро дякую за увагу, готова до співпраці у всіх форматах і діях нашої подальшої діяльності і я вважаю, що сьогоднішні проблеми, які підняло шановне Центральне правління Українського товариства глухих, є надзвичайно актуальними й потребують подальших ефективних розробок».

В'ячеслав ЗАСЕНКО,

головний науковий співробітник відділу освіти дітей з порушеннями слуху Інституту спеціальної педагогіки та психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України:

«Шановні друзі, з вашої ласки після такого тривалого виступу додам однохвилинний коментар, якщо можна.

Насамперед порушувалося питання про нечуючих педагогів. Я хочу сказати, що при інституті діють постійно курси підвищення кваліфікації, а всі педагоги мають підвищувати кваліфікацію і я

думаю, що ми в змозі забезпечити переклад таким особам і повністю прочитати курс з перекладом — таким чином, вони підвищать свою кваліфікацію. Доречно, що Галина Миколаївна Воробель організує цілу групу і буде до нас надсилати людей і ми їм будемо читати ці курси.

По-друге, щодо термінів. Євгенія Ігорівна порушувала питання щодо термінів, що десь є на рівні образливого термін «діти з особливими освітніми потребами». Я хочу сказати вам, що свого часу, ви пам'ятаєте, це були і дефективні діти, і діти розумово відсталі... Як ми тільки не називали всіх цих дітей. І цей останній термін («діти з особливими освітніми потребами») — я теж від нього не в захопленні, оскільки особливі потреби існують у всіх людей індивідуально. Але особливі освітні потреби передбачаються і для дітей з обдарованістю, і для дітей інших національностей. Я завжди навожу приклад: грузин спустився з Кавказьких гір, наприклад, і прийшов навчатися — у нього теж є особливі освітні потреби. І тут я не бачу великої, так би мовити, проблеми щодо якоїсь дискримінації, але це термін широкий.

До якого консенсусу приходили всі тепер щодо термінів? Тут неодноразово вживалися терміни «спеціальна освіта» та «інклюзивна освіта». Ну немає спеціальної освіти і немає інклюзивної освіти априорі! Є дошкільна освіта, початкова освіта, середня загальна освіта, вища освіта і самоосвіта — оце рівні освіти. Інша річ, що ще є навчання в умовах інклюзії, інклюзивне навчання, є система спеціальних навчальних закладів, які априорі дають загальну середню освіту. Тобто це потрібно десь враховувати, точно так же як немає корекційної педагогіки, а є спеціальна педагогіка, тому що педагогіка не коригує — коригує корекційне навчання, корекційна робота в процесі навчання і так далі.

І насамкінець я хочу сказати, повертаючись до цих термінів, що Інститут спеціальної педагогіки спільно з МОН України працювали разом з громадськими організаціями й врешті-решт ми змоглися відійти від цих категорій дітей, щоб не називати дітей, які мають порушення чи особливості розвитку, відійти від цих категорій, тобто «сліпі», «глухі», «розумово відсталі» тощо, а спиралися ми на необхідний рівень підтримки, тобто кожна дитина має свій рівень підтримки, який їй необхідний. Рівень підтримки потрібно надати цим дітям, тому від цього залежить і їх успішний навчальний процес».

Ювілей у школі для дітей з порушеннями слуху

Ігор АРЧИБІСОВ,
«Свідок інфо»

У місті Миколаєві 17 жовтня 1933 року було засновано школу для глухих дітей. Сьогодні це КЗ «Миколаївська спеціальна школа № 6» Миколаївської обласної ради. Впродовж 90 років педагоги школи стали для сотень діточок новою сім'єю, давши їм квиток у доросле життя.

Ювілей закладу урочисто відмітили у Миколаєві, передає кореспондент СВДОК.info.

Спільнота глухих у Миколаєві та Миколаївській області достатньо чисельна, тому на урочистостях було людно. Прийшли випускники школи різних років, яким у цьому закладі дали не тільки знання, а й упевнену соціалізацію.

У холі гостей зустрічав пес Патрон, на фоні великого банера закладу можна було сфотографуватися, низка банерів висвітлювала напрями роботи закладу, а також можна було подивитись картини, написані учнями цієї школи різних років. Усім гостям роздавалися змістовні флаєри про сьогоднішнє урочисте зібрання школи. Цікаво виглядала фотозона, дбайливо створена працівниками закладу.

В.о. директора Ірина Селіванова-Зеркаль у своєму вітальному слові зазначила, що для учнів та батьків, які сьогодні є по країнах світу і вчать в цій школі, сьогоднішнє урочисте зібрання важливе.

«Ніби вогник у віконці будинку, який говорить: тут затишно, тут на тебе чекають», — зазначила вона.

Колектив закладу привітали зразкові ансамблі нашого міста: «Зоряка», «Ренесанс», «Пасадена», танцювальний колектив Кир'яківського ліцею Веснянської сільської ради. Чудовими були пісні у виконанні педагогів школи та Дар'ї Дамаскіної. Молоді педагоги викликали захоплення виконанням танцю.

На запитання, чи легко було організувати таку урочистість, в.о. директора Ірина Селіванова-Зеркаль відповіла:

«Нелегко і ми дуже хвилювалися, яким буде результат. Але дякуючи колегам, завдяки ентузіазму колективів, які виявили бажання привітати своїми номерами, допомозі всіх тих, хто не відмовив в організаційних питаннях, наприклад, Юлія Вікторівна Захарова, така потрібна зараз людям урочистість відбулася. Я щиро дякую за це і пишаюся багатьма миколаївцями! Хочу побажати нашій унікальній школі довголіття, творчого розвитку, успіху у нелегкій справі навчання дітей з порушеннями слуху».

Сувеніром — символом свята стала золота гілочка дерева гінго білоба. Серед всіх мов світу найдавніша — це жестова мова, серед дерев найдавніше — гінго білоба, дерево, яке символізує надію і життєву енергію, є символом мудрості, зосередженості, стійкості та довголіття.

Під час заходу 12 педагогів було нагороджено ▶

грамотами від імені Миколаївської обласної військової адміністрації та Миколаївської обласної ради. Від імені департаменту освіти і науки педагогам школи вручила грамоти директорка департаменту, кандидатка педагогічних наук, доцентка Алла Веліховська.

Від імені депутата Верховної ради України Олександра Гайду колектив закладу привітав помічник-консультант народного депутата Володимир Гуров. Приїхав з вітаннями народний депутат України Олексій Гончаренко. «Гончаренко центр» — давній помічник закладу у розв'язанні нагальних питань: доставленні очищеної води, передачі закладу першого генератора. Зрозумілими нагальними потреби учнів зі зниженим слухом є для Дмитра Войтовського, керівника Центру слухової реабілітації «Ауріс», який вже не перший рік опікується закладом. Теплі слова вітання прозвучали від голови громадської організації «УТОГ» Ігоря Ревенка та перекладачки жестової мови Тетяни Миснікової.

Щирі слова подяки колективу за нелегку працю були сказані першим заступником голови адміністрації Корабельного району Миколаївської міської ради Олександром Розумним, головною спеціалісткою комітету з фізичного виховання та спорту Оленою Мошків, фасилітаторкою благодійного фонду «Карітас» Іриною Бояр, волонтеркою, давнім другом закладу Оленою Кременецькою, директорами інклюзивно ресурсних центрів міста, директорами шкіл.

Під час заходу відбулася низка презентацій, де глядачі поринули у минуле школи, поіменно були згадані педагоги-метри, які все своє життя присвятили сурдопедагогіці, педагогічними підходами

яких і зараз керуються молоді покоління вчителів.

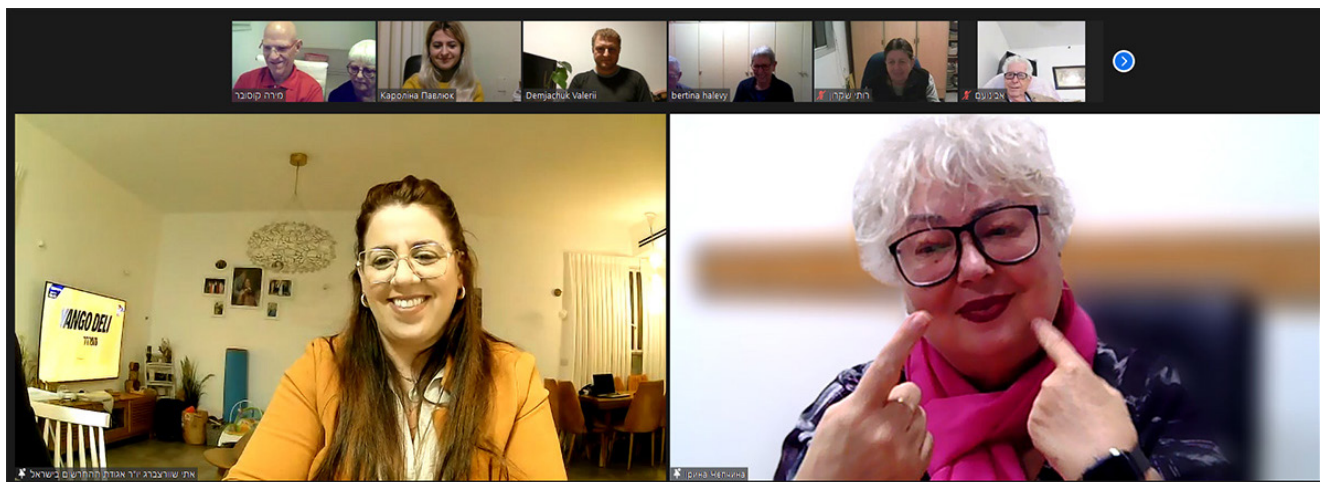
Яскраво було представлено сьогодення закладу. З самого початку повномасштабного вторгнення школа стала прихистком для цивільного населення, для внутрішньо переміщених осіб. Працівники — активні помічники волонтерів, брали участь в акціях, ярмарках, плетінні сіток, виготовленні окопних свічок.

Перехід на дистанційне навчання дозволив відновити освітній процес та продовжити його, педагоги комунального закладу гідно прийняли виклик часу — створено онлайн-платформи школи, є віртуальний простір для навчання. На шкільних сторінках у фейсбуці та інстаграм ми бачимо щотижневий звіт про навчання та виховні заходи, які проводять вихователі здебільше офлайн, залучаючи ресурси всього міста. З 2022–2023 навчального року у закладі навчають і дітей з порушення мовлення.

Відбувся унікальний телеміст між глухими Ізраїля та України

Власна інформація

30 листопада у форматі ZOOM відбувся унікальний за кількістю учасників телеміст «Ізраїль-Україна: «Реальні проблеми під час війни», ініційований президенткою Ізраїльської асоціації глухих Етою Шварцберг.

Такий телеміст відбувся вже вдруге. Перший відеозахід був проведений ще на початку повномасштабної російської агресії — 24 травня 2022 року. Тоді у ньому взяли участь близько 60 осіб з обох сторін. Але війна в Ізраїлі посилила інтерес до теми спілкування і у новій відеозустрічі кількість учасників перевищувала 300, а охочих було ще більше, але технічні можливості не дозволяли приєднати всіх.

Спільна біда зближує і тема війни, обмін гірким досвідом між українцями та ізраїльтянами цікавила багатьох. Особливо наполягали ізраїльтяни на необхідності дотримання правил безпеки і збере-

ження життя. Крім того, були запитання і про діяльність організацій глухих в обох країнах. Як повідомила Ета Шварцберг, відповідаючи на запитання українців, до Ізраїльської асоціації глухих входить 6 регіональних осередків, в яких нараховується 12 тисяч членів. Втім загальна чисельність людей з проблемами слуху в Ізраїлі набагато більша — 800 тисяч осіб, але не всі з них мають бажання бути членами Асоціації глухих. Останнім часом спостерігається зростання охочих стати членом ІАГ, яка надає глухим суттєву допомогу, зокрема, видає «розумні годинники» для сповіщення про небезпеку.

Як і в Україні, глухим допомагають перекладачі, які з початком війни теж працюють у режимі 24/7. Кошти для оплати їх роботи ізраїльська влада виділити не змогла, тож перекладачі надають допомогу на волонтерських засадах. Разом з ними працюють і психологи — як глухі, так і чуючі.

Були ще запитання про стосунки глухих ізраїльтян з глухими палестинцями, ставлення українців до росіян після початку війни, цікавили всіх і політичні аспекти життя в Україні.

На завершення відеозв'язку з обох сторін були однакові побажання: «Тримайтеся!», «Бережіть себе!», «Миру вам!», «Якнайшвидшої перемоги!», «Після перемоги чекаємо на вас в гості!»

Зустріч давніх друзів

Стрінгер і фотограф
Віктор КОРOTOVСЬКИЙ

30 жовтня 2023 року до Харківської обласної організації УТОГ завітали волонтери Благодійної організації «Міжнародний волонтерський фонд глухих «Чую серцем», які змогли проїхати з міста до міста попри важку ситуацію в Україні, постійні повітряні тривоги та попередження про можливі ракетні обстріли. Вони привезли продукти, медикаменти, одяг і ліхтарики для глухих, які потребують на допомогу.

Глухі зібралися в Харківському БК УТОГ раніше призначеного часу і дуже чекали на зустріч з волонтерами, бо хотіли побачити їх особисто, обійняти й подякувати за їх відвагу і сміливість у наданні допомоги. Зустріч з волонтерами була як зустріч давніх друзів.

Вона відбулася завдяки блогеру і водію з перевезення гуманітарної допомоги Благодійної організації «Чую серцем» Роману Солдатову і волонтеру Тарасу Стрілецькому, який також надавав підтримку глухим мешканцям м. Харкова. З ними був волонтер і водій Володимир Алейник, який доставляє гуманітарну допомогу з Європи на схід України. Особисто приєднався до волонтерів і Анатолій Куралов, віцепрезидент Благодійної організації «Міжнародний волонтерський фонд глухих «Чую серцем». Він також є волонтером і відомою творчою особистістю.

Хлопці з Благодійного фонду «Чую серцем» раніше допомагали і тепер продовжують допомагати глухим України — усім, хто потребує гуманітарної допомоги через агресію росії.

Благодійна організація була заснована в 1998 році під керівництвом Олександра Земечева, а з 2019 року її було перейменовано на «Міжнародний волонтерський фонд глухих «Чую серцем». З початком війни у 2022 році й до цього дня представники Фонду займаються волонтерською допомогою для глухих, надаючи гуманітарну допомогу різного напрямку.

Їх сміливість і небайдужість ніколи не будуть забуті.

Облетів 20 країн за 20 років: історія загиблого воїна з Києва Микити Красновіда

У мирні часи хлопець захоплювався мандрями та мріяв про власну турагенцію. Задля того посилено вчив англійську й самостійно організовував турпоїздки за кордон. Але всьому стала на заваді війна.

З мамою та близькою подругою Микити ми зустрічаємось у квартирі, де виріс воїн. Пані Наталя проводить нас у кімнату свого 22-річного сина.

«ЧУДО-ЮДО З БЛАКИТНИМИ ОЧИМА». ДИТИНСТВО ГЕРОЯ

Микита — єдина дитина в родині. Наталя та Андрій довго планували дитину, а коли жінка завагітніла — тривалий час лежала на зберіганні.

«Місяць вдома, місяць у лікарні — такою була

*Даша ГРИШИНА, «Вечірній Київ»,
За публікацією «Вечірнього Києва» від 23.11.2023*

Перше, що впадає в очі, — шпалери зі столицями країн світу. Микита багато подорожував та марив новими маршрутами.

На столі — вже прочитана книга про пригоди Костянтина Симоненка, єдиного українця, який відвідав усі країни світу — «Два мільйони кілометрів до мрії». А на дверях висить мапа із затертими країнами, де встиг побувати Микита.

«Перед війною він вивчив англійську, — розповідає мати хлопця, показуючи на стосик карток з вивчення мови. — Хотів працювати у сфері туризму. На 20-річчя я зробила подарунок — купила нам поїздки в Дубаї. Це була остання наша з ним подорож».

Кімната виглядає пустою, в ній ніхто не живе вже два роки. На шухляді самотньо лежить чорна гітара, на якій Микита награвав улюблені пісні. Робочий стіл розповідає про власника. Тут останні фото захисника. Одне з них — це де він у військовій формі мило показує сердечко. За хвилини після селфі він відправить цей кадр мамі, яку заради безпеки відправив у Німеччину.

Поруч із фото лежать особисті речі Микити: камуфляжна панамка, годинник та сонячні окуляри. Але особливої уваги потребує синя коробочка над столом — у ній посмертна медаль та грамота пошани й скорботи батькам від Головнокомандувача ЗСУ Валерія Залужного.

Далі ми проходимо на кухню, де гортаючи альбом, говоримо про молодого амбітного воїна з позивним «Оптиміст».

моя вагітність. Мене тоді всі навколо запевняли, що буде хлопчик. Так і сталося. Пологи пройшли добре, і в нас народився син», — згадує пані Наталя.

Опісля батьки думали над іменем та заглядали у православний календар. На ці числа припадали

два чоловічих імені: Мирон та Тимофій. Однак родина вирішила відмовитись від цих імен та зупинилась на Микиті.

Згодом батьки розлучились, і мати сама вихувала сина. Хлопець зростав спритною та надактивною дитиною. Пані Наталя не встигала й оком моргнути, як син кудись біг стрімголов.

«Мені говорили, що маю «чудо-юдо з блакитними очима», — усміхається співрозмовниця.

Щоби хоч якось втомити непосидючого Микиту, пані Наталя відвела сина на спорт. Вибір упав на теквондо, а потім й на інші види єдиноборства. Цей вид спорту навчив Микиту ще підлітком вміти постояти за себе.

«Але на боротьбі все не закінчилось. Він також ходив на плавання, де здобував медалі за призові місця. До того ж встигав і на танці сходити, і на хор. Не знаю, звідки в нього бралася ця енергія, але постійно жив в русі. Все Микиті було цікаво», — продовжує мати.

Окремо варто зазначити, що пані Наталя погано чує: в одному вусі має слуховий апарат. Тому Микита вже у дитинстві опанував переклад, і коли мати недочувала, говорив жестовою мовою.

Навчався майбутній захисник у середній школі № 6, що у Подільському районі. На уроках хлопець поведився чемно, схоплював все на льоту. Але сидіти довго над завданнями не любив. Особливу увагу приділяв гуманітарним наукам та історії.

«За чим дійсно міг всидіти на одному місці, то це за читанням. Дуже рада, що мені вдалось прищепити Микиті любов до книжок. Швидко читав одну, потім — другу. Все поспішав... ніби знав, що відведено небагато», — зітхає мати.

Ще підлітком він вирішив, що вже пора заробляти перші гроші. Закупив багато фруктів, приніс на кухню та заявив: «Починаю свій бізнес!»

Його задум був простим і корисним — продавати сухофрукти. Тому він впевнено простягнув матері кілька фруктів та попросив допомогти начистити й посушити.

«А я йому у відповідь: «Як називатиметься бренд?» На що Микита стисло відповів: «Фрутс». Я купила сушарку, потім ще одну і ми почали готувати «фрутси». Син замовляв наліпки, пакетики — усе організовував.

Пам'ятаю, приходжу втомлена з роботи, бачу, як він крутиться з тими фруктами. То перевдягаюсь та йду допомагати», — резюмує пані Наталя.

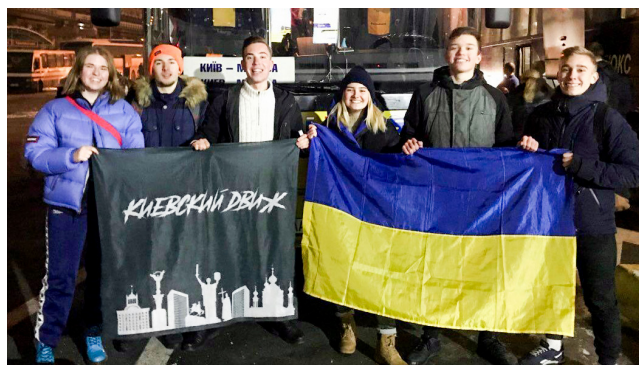
Взагалі готувати та допомагати матері на кухні Микиті подобалось. Тоді, йому здавалось, що він вирішив, на кого піде вчитись.

МАНДРІВКИ, ВЕЧІРКИ ТА МРІЯ МАТИ ВЛАСНУ ТУРАГЕНЦІЮ

Закінчивши дев'ятий клас, Микита не став марнувати час, тож забрав документи зі школи та вступив на бюджет до одного зі столичних коледжів на спеціальність «Харчові технології». Утім вже після першого курсу зрозумів, що це не його. І вступив до криворізького коледжу на іншу спеціальність — туризм. Утім останній курс він не довчився й повернувся до Києва.

«Чому у Кривий Ріг? Бо там жила його дівчина», — усміхнено пояснює мати.

До слова, жіночої уваги юнаку не бракувало. Смуглий, з вираженими вилицями, блакитними очима та спортивної статури він користувався популярністю у дівчат. ▶

Микиту постійно оточували люди. Він вмів дружити та був «об'єднуючим елементом» в компанії. А ще він був постійно в пошуках нового: стрибок з парашутом та з мосту на Труханів; подорож, протяжністю 7000 км, автостопом за кордон; похід у гори, на кар'єри та на острів Джарилгач.

«Йому було важливо самому вибудувати маршрут та взагалі організувати все — робив афіші, збирав всіх. А потім, як той поводитир, вів нас. З рюкзаками, бутлями води, дровами. Ліземо то вгору, то вниз. Вже просимо десь поставити намет, а він наполягає: „Ні, ще не дійшли“. І знову йдемо. Врешті добираємося і розуміємо, що не дарма нас Микита годинами кудись вів — краєвиди відкривались неймовірні. Ми розпалювали багаття, насолоджувались природою та моментом», — згадує подруга Героя — Поліна. А якось вони компанією проїхали понад сім тисяч кілометрів — з України до Польщі, а звідти ще далі. Пані Наталя пригадує ті часи: «Буває залетить додому, поставити перед фактом, що за дві години в нього літак. Я починаю бігати, метушитись — що синові зібрати. А він спокійно каже, що вже зібрав мінімальну кількість речей, адже багато не треба. Він був самостійним, і завжди поспішав. Досі не розумію, як він все встигав».

Друг у житті, а пізніше побратим на фронті з позивним «Дрон» каже, що Микита «хворів» мандрами й об'їздив практично всю Україну автостопом.

«Після війни він хотів відкрити своє туристичне агентство, щоб зробити подорожі доступнішими, оскільки в Україні багато людей думає, що мандрівки — це дуже дорого. Хоча ми їздили компанією в Європу із 300 євро в кишені. І за ці гроші нам вдавалось відвідати шість країн. Він був дуже авантюрною людиною», — каже друг.

На 20-річчя сина пані Наталя подарувала йому поїздку в Дубай, про яку він мріяв. Це був символічний

подарунок — у 20 років побувати у 20-тій країні.

Мати назбирала гроші, придбала квитки та замовила торт у вигляді земної кулі, яку мав за мету облетіти Микита.

«Він був неймовірно здивований. Так дякував... І ми відправились у подорож. У нашу останню з ним подорож...», — підсумовує співрозмовниця.

У ті ж часи Микита з великою компанією людей почав також їздити на музичні концерти. Тоді свою тусовку вони прозвали «Київський двіж». У футболках з таким написом вони місто за містом їздили на концерти співака. І у тих же футболках друзі стоятимуть біля Володимирського собору зустрічати його закриту труну...

Влаштував хлопець й вечірки. Останнім гучним святом для них став Новий рік. Святкували у Микити вдома.

«Тоді він написав повідомлення, на кшталт: «Збираємось у мене святкувати НР». І друзі, яких розкидало по всій Україні, зібрались святкувати вдома в Микити. Після того, як його не стало, більше цим ніхто не опікується. Хіба що зібрав нас усіх на своєму похороні», — говорить Поліна.

ПІШОВ НА ВІЙНУ, БО РОСІЯ ЗРУЙНУВАЛА ЙОГО ПЛАНИ

На момент, коли почалась велика війна, Микита жив окремо від матері. Зранку він написав пані Наталі, щоби та збирала речі і готувала валізи, аби їхати за кордон.

«Ти ж любиш мандрувати. Зараз саме час, і мені так буде спокійніше!» — написав він. Але вона не поїхала.

У той час хлопець вирішує разом із друзями йти в тероборону. Спочатку вони допомагали облаштовувати блокпости, які здавалось, у Києві та області з'являлись щохвилини, адже ворог дуже швидко просувався. ▶

Воїн «Оптиміст» у батальйоні «Стугна»

Побратим «Дрон» згадує, як вони оббивали пороги військкоматів, аби долучитись до захисту країни. Микита казав, що росія зруйнувала всі його плани.

До речі, Микита міг не йти воювати, адже мати має інвалідність. Однак, вмовивши її врешті поїхати за кордон, до Німеччини, він долучився до добровольчого батальйону, який тільки-но народжувався — у «Стугну».

На курсі молодого бійця він був одним, хто показав найкращі результати та став частиною добровольчого батальйону. Їх тренував спецпризначенець з Ізраїля — Денис Десятник. Він зумисно вимотував хлопців на полігонах — десятки кілометрів пробіжок у спеку та дощ, носіння колод та вправи на витримку. У цих спартанських умовах і гартувалися найкращі воїни.

«Був момент, коли постало питання, хто готовий брати участь у прориві до гарнізону наших військ у Маріуполі (тоді ще точились бої поблизу Азовсталі, — ред.), ми відразу ж зголосилися, не маючи навіть на той момент досвіду в контактних боях. Микита пішов воювати з думками захищати свій будинок, свою сім'ю і робити це до останнього. Без жодних сумнівів», — говорить побратим.

Згодом хлопець відправив матері фотографію, яка неабияк змусила її хвилюватись. То був документ про контрактну службу в ЗСУ: «Я плакала й благала не йти на війну. Але він зробив свій вибір і дуже пишався цим».

Перший їхній бій за Україну був на харківському напрямку, коли визволяли село Дементіївка. Клаптик за клаптиком вони обережно та оперативно пропрацьовували кожний метр.

Час від часу він робив фото для матері, але більше

любив, коли та йому присилала фотозвіт, як ходить у музеї та вчить німецьку.

Микита був сконцентрований на роботі, йому було важливо працювати в команді та не підвести побратимів. «Оптиміст» завжди був мотивований, з бойовим духом. І своїм настроєм він заряджав оточення.

Після визволення Дементіївки бійці «Стугни» на деякий час повернулись до Києва. А потім відправились деокуповувати Південь. Зокрема, і село Максимівка, що на Миколаївщині. Там був його останній бій.

«Я ВІДЧУВАЛА, ЩО НАБЛИЖАЄТЬСЯ ЩОСЬ ПОГАНЕ, АЛЕ СКАЗАТИ ЙОМУ НЕ МОГЛА»

Увесь час на війні Микита добре тримався. Він був на позитиві, займався спортом та мав максимально бойовий дух. Утім, коли він повернувся до Києва на свою останню ротацію, рідні та друзі за підозрили щось нетипове.

«Особливо він ніяк не змінився після того, як пішов воювати. Єдине, що постійно ходив у формі. А так, веселий, усміхнений з квітами залітав до мене на роботу, а пізніше збирались десь з нашими. Постійно хотів всіх зібрати. Як тільки розумів, що відпустять на кілька днів — писав усім. Хто не міг відволіктись, до тих їхав на роботу. Проте дехто казав, що це виглядало максимально дивно, що він їздить до кожного. Ніби прощається», — каже Поліна.

Мати продовжила розповідь близької подруги сина та зауважила, що Микита дійсно міг щось відчувати. За її словами, за день до своєї останньої

ротації, молодий воїн відкрив удома альбом з дитячими фото та ностальгуючи, деякі з них відправляв мамі.

«Мене це дуже занепокоїло. Щось було не те. Він ніколи в житті не був аж настільки сентиментальним та не розглядав той альбом. У той момент я зрозуміла: відбудеться щось погане. Відчувала це, а сказати не могла», — зітхає пані Наталя.

У своєму останньому повідомленні матері Микита написав: «Поїхав у відрядження». Куди саме, мати не знала. Наступні два тижні жінка жила наче у вакуумі. Щодня чекала хоча б смайлика від сина, але телефон мовчав.

Про загибель Микити матері повідомили на третій день після трагічного дня. Разом із тим додали, що вертатись в Україну поки не треба, адже тіло й досі не можуть забрати.

Якийсь час вона ще знаходилась в Німеччині. Однак з кожним днем бути там ставало все тяжче і тяжче. І вона повернулася.

Згодом стане відомо, що у ніч проти 18 серпня 2022 року молодий воїн поліг в бою в тоді ще окупованому селі Максимівка. Те зіткнення забрало життя ще двох товаришів «Оптиміста» — 33-річного Михайла Матвіїва та 31-річного Артема Медведєва.

Як розповів нашому виданню командир батальйону спеціального призначення «Стугна» Дмитро Лінко, тоді добробат у складі ГУР проривався в тил до ворога, щоби вибити російських найманців з села. Паралельно із тим вони замінювали дорогу рашистам.

Операцію здійснювали двома групами: в одній з них був «Оптиміст».

«Тоді проводилась розвідка боєм та штурм села Максимівка. Микита, як завжди, поводив себе

мужньо: першим протоптував дорогу повз мінні загородження. І повертався він останнім. На жаль, то виявився його останній бій», — додав командир Лінко.

Ту трагічну ніч згадує й побратим «Дрон»: «На його останньому завданні ми були разом: Діма «Технік», я та «Оптиміст». У день виходу у мене якраз був день народження і ми жартували, що деокупемо село як подарунок на день народження. Йшли у піднятому настрої, хоч і з обережністю, оскільки від початку завдання було досить авантюрним.

Микита був другим номером кулеметника, ніс багато боєкомплекту, при цьому був у голові групи, протоптуючи шлях вночі у приладі нічного бачення. Він постійно вдосконалював свої навички й ніколи не уникав будь-яких завдань, навіть тих, які він робив вперше. Так було і тоді. Але, на жаль...»

Після того побратими три місяці намагались пробратись на тоді ще окуповану територію та забрати тіла своїх бійців. А коли дісталися до Максимівки, то тіла Микити не знайшли — воно було в руках окупантів.

ТІЛО ЗАБРАЛИ РАШИСТИ. ПОХОВАТИ ГЕРОЯ ВДАЛОСЬ ЛИШЕ НА 11 МІСЯЦЬ

Відтоді чи не щодня мати шукала інформацію про обмін тілами, і чи немає там прізвища Красновід. Вона телефонувала різним структурам, аби дізнатись бодай якусь інформацію. Так пройшли місяці. Слідчі нічого не робили, тільки розводили руками.

Допоміг з цим питанням тільки Олег Котенко, Уповноважений з питань осіб, зниклих безвісти за особливих обставин. Пані Наталя зустрілась із ним і пояснила, що стукає у десятки зачинених дверей та як ніколи почувається розгубленою.

«Він знав Микиту. Зустрічались якось під час звільнення Харківщини. Він почав дзвонити одним, другим. На іншому рівні випитувати, що відомо про тіло мого сина. І таки дізнався. Як виявилось, Микита кілька місяців знаходився у рефрижераторі вдома, в Києві», — каже мати.

Пані Наталя хотіла побачити сина та пересвідчитись, що це він. Їй було страшно і боляче. Але так боляче, як після звістки про смерть, вже бути не могло.

«На руці було його тату, по ньому впізнала сина. Він мав поранення на руці й нозі», — відводить очі мати Героя.

26 липня у Володимирському соборі, що на бульварі Тараса Шевченка, 22-річного воїна провели в

останній земний шлях. Тоді прийшли близько двох сотень людей. А на відспівуванні поруч зі священником стояла перекладачка жестової мови, адже батьки захисника мають порушення слуху.

Опісля прощання у Володимирському соборі Героя поховали на Берковецькому кладовищі. Друзі Микити гідно попрощались із ним, підпаливши червоні та блакитно-жовті фаєри.

Нині рідні та друзі захисника збирають підписи на посмертне присвоєння найвищого звання — Героя України. Щоби Президент переглянув звернення, треба зібрати 25 тисяч голосів. На час публікації вже понад 8500 українців проголосували. Час ще є, рідні просять кожного небайдужого підтримати петицію.

* * *

Час від часу пані Наталя відвідує кризового психолога. Спочатку думала, що сама впорається з цим болем. Але марно...

Спеціалістка допомагає жінці відповісти на важ-

ливі зараз для неї питання — чому саме він, чому саме так і чи стане хоч колись на дрібку легше.

Вона сумує за сином. Так довго вони ще ніколи не розлучались. Час від часу Микита робить пані Наталі подарунки — приходять до неї уві сні. Після них вона ще довго не може відійти: обмірковує та наче хоче перемотати й подивитись наново — бо там є він.

Вона вчиться жити без нього. Зізнається, що це вкрай непросто.

Її підтримують друзі Микити. Вони ходять до пані Наталі на чай, на її фірмову сирну запіканку та головне — не дають бути їй сам на сам із втратою сина.

Задля неї юнаки зробили великий фотоальбом з мандрями й пригодами Микити. За відносно короткий шлях він багато чого встиг — про це свідчить товстий альбом. І безумовно то було щасливе життя молодого, амбітного, драйвового воїна Микити Красновіда...

Вічна пам'ять! Герої не вмирають!

БАШИНСЬКА
Катерина

МЕДВЕДЄВ
Анатолій

КОВАЛЬЧУК
Михайло

ШОРОШЕВ
Геннадій

БОГАЧИК
Григорій

Відійшли у кращий світ...

Сумно на душі й спливають у пам'яті незабутні обличчя... Прийшла печальна звістка з Житомира, що відійшла у вічність **БАШИНСЬКА Катерина Вікторівна**. Вона померла 10 грудня після тяжкої хвороби, і було їй лише 67 років... Катерина Вікторівна тривалий час працювала бібліотекарем у Житомирському ОБК УТОГ і часто проводила інформаційні заходи для глухих ветеранів, активно виступала на сцені ОБК УТОГ. Протягом багатьох років була позаштатним кореспондентом газети «Наше життя» УТОГ.

Прощаючись з Катериною Вікторівною, згадали в Житомирі й інших талановитих людей, артистів самодільного театру, які відійшли у вічність цього і без того трагічного року.

На початку року, 8 січня, не стало колишнього головного режисера театрального колективу Житомирського ОБК УТОГ, Заслуженого артиста України, актора українського театру та кіно **МЕДВЕДЄВА Анатолія Тихоновича**. З ним пов'язані славні сторінки творчого злету нашої самодільного театру.

Недаремно в народі кажуть, що біда одна не ходить: через 3 дні пішов у засвіти талановитий самодільний актор **КОВАЛЬЧУК Михайло Іванович**, якого добре знають глядачі і в Житомирі, і далеко за його межами...

Літом помер електрик і звукорежисер театру **ШОРОШЕВ Геннадій Анатолійович**. Він багато років працював в Житомирському ОБК УТОГ, навіть коли його посаду скоротили — завжди

приходив у клуб і допомагав з концертною програмою. Його останні слова перед смертю: «Як вони будуть без мене...». І справді важко стало, виникають проблеми і з музикою, і зі звуком...

А тепер прийшла сумна звістка про передчасну смерть Катерини Вікторівни...

Про тяжку втрату повідомила також президія Львівської обласної організації УТОГ: 12 грудня перестало битися серце поважного члена нашої організації **БОГАЧИКА Григорія Семеновича**. Все своє життя він тісно пов'язав з глухими Львівщини. Працював на керівних посадах на Львівському ШП «Силует» УТОГ і у Львівській облорганізації УТОГ. Як і Катерина Вікторівна, Григорій Семенович був активним кореспондентом газети «Наше життя» УТОГ.

Відійшли у кращий світ люди з активного і діяльного покоління ветеранів УТОГ, серед яких багато талановитих, непересічних особистостей. Вічна їм пам'ять за все, що зроблено ними за життя.

Співчуття їхнім родинам та близьким з приводу такої тяжкої, непоправної втрати.

Президії Житомирської та Львівської обласних організацій УТОГ, колективи обласних та територіальних організацій УТОГ, Львівського ШП «Силует» УТОГ, Житомирського ОБК УТОГ, Львівського ЦКід УТОГ, Всеукраїнська, Житомирська та Львівська обласні ради ветеранів УТОГ, газета «Наше життя» УТОГ

Проведено навчально-практичний семінар для перекладачів жестової мови

25-26 листопада 2023 року Українським товариством глухих проведено навчально-практичний семінар для перекладачів жестової мови, які прибули з 14 регіонів України.

Участь у зустрічі з перекладачами взяли перша заступниця голови УТОГ Тетяна Кривко та голова Всеукраїнської ради перекладачів жестової мови УТОГ, керівниця Центру української жестової мови КЦ УТОГ Тетяна Журкова.

Семінар проведено після тривалої перерви через обставини, які не давали можливості зустрітися для обміну досвідом, отримання нової інформації та найголовніше — для психологічного розвантаження.

Перекладачі жестової мови Українського товариства глухих, які взяли участь в семінарі, — це працівники, які продовжують працювати на місцях

та разом з іншими фахівцями УТОГ надавати всебічну допомогу глухим.

Програма семінару була зорієнтована на опанування технік психологічного розвантаження та підвищення рівня технічної компетентності. З питань технічної обізнаності перекладачі мали нагоду поспілкуватися з Анатолієм Кураловим, а над психологічним розвантаженням працювали з командою психологів: Борисом Лазоренком, провідним науковим співробітником Інституту соціальної та політичної психології НАПН України, Олексієм Ейгельсоном, психологом, співробітником Інституту і практикуючими психологами — Оленою Платовою та Яною Сасіною.

Проведення даного семінару сприяло виявленню та обговоренню конкретних практичних ситуацій, які мають безпосередній вплив на якість надання послуг глухим, та запобіганню емоційного вигорання у самовідданій роботі в умовах воєнного стану.

Для обласних організацій УТОГ передано ліхтарики, отримані від Міжнародної благодійної організації Off the Grid Missions в особі Angela Maria Nardolillo, що допоможуть продовжувати роботу у випадку можливих відключень внаслідок атак ворога.

Дякуємо ЗСУ за можливість зустрічі в безпечних умовах та працюємо далі, аби здійснювати соціальний та правовий захист глухих людей.

«Райдуга» радує і в Хорватії, і в Україні

Інф. «НЖ»

Унікальний професійний театр міміки та жесту «Райдуга» Українського товариства глухих взяв участь у V фестивалі мистецтва та інклюзії людей з інвалідністю UPSET ART, що відбувся у Загребі (Хорватія) 11-12 листопада 2023 року. Колектив глухих акторів виступив з фантастичною виставою за мотивами творів Лесі Українки «Лісова пісня».

Хорвати тепло приймали наших акторів і були вражені їхньою майстерністю.

На рідній сцені в Києві відбулася ще одна вистава театру «Райдуга» — «Рейс № 13-13» для дітей і дорослих, які прийшли 10 грудня до КЦ УТОГ і радо вітали артистів своїми оплесками та щирими емоціями. ►

16 грудня 2023 року у Культурному центрі УТОГ відбулося Різдвяне та Новорічне святкування для маленьких киян.

Хоча війна позбавила їх багатьох радостей дитинства, завдяки різдвяному духу свята в КЦ УТОГ їм подаровані незабутні враження. У цьому допомогли артисти театру «Райдуга» Віталій Науменко, Валерій Марущак та Тетяна Гикава, які виступили з жартівливими номерами і провели цікаві ігрові змагання, за участь у яких маленькі учасники отримували смаколики. А наостанок всі вони отримали новорічний пакунок, який за клопотанням Київської організації УТОГ виділив Міжнародний благодійний фонд «Чую серцем». Крім того, Київська організація УТОГ також дуже вдячна соціальній ініціативі медіасервісу MEGOGO «Дивись як Чутно»

за чудові подарунки дітям у вигляді квитків на зимову гірку та на ковзанку.

У той же день, 16 грудня, відбулися святкові заходи і для київських ветеранів УТОГ, які провели спільно з Київською територіальною організацією УТОГ «Різдвяні витребеньки». Перед ними виступила юна зірочка — 12-річна Наталочка Гурак. ■

«Віримо, що Україна відродиться з попелу» 3-7 стор.

